

حکمرانی محلی آب در ۱۰۰ دشت بحرانی کشور کلید خورد

سخنگوی صنعت آب کشور با اعلام آغاز واگذاری امور تصدی‌گری آب به تشکلهای بهره‌برداران گفت: با توافق وزارت نیرو، وزارت جهاد کشاورزی و سازمان برنامه و بودجه، استقرار حکمرانی محلی آب کلید خورده و در گام نخست اجرای آن در ۱۰۰ دشت بحرانی که عامل آن بیش از ۷۰ درصد اضافه برداشت‌های زیرزمینی محسوب می‌شود، آغاز شده است.

عیسی بزرگ زاده سخنگوی صنعت آب در گفت و گویی با تشریح جزئیات وضعیت منابع آبی کشور، از برنامه‌های جدید وزارت نیرو برای مدیریت منابع آبی و سازگاری با شرایط جدید سخن گفت و حکمرانی هوشمند با همراهی مردم مورد تأکید قرار داد. در ادامه متن گفت و گوی سخنگوی صنعت آب کشور را می‌خوانید:

***در سال‌های اخیر شاهد نوسانات اقلیمی شدیدی در الگوی بارش‌های کشور بوده‌ایم دولت چهاردهم در این دوره، چه سیاست‌هایی را برای مدیریت کم‌آبی در مناطق مختلف کشور اتخاذ کرده است؟ و آخرین وضعیت منابع آبی کشور چگونه است؟**

دولت علاوه بر تکمیل اقدامات سازهای در بخش‌های سدسازی، شبکه‌های انتقال و تصفیه‌خانه‌های فاضلاب، در این دوره بر اقدامات غیرسازهای و حکمرانی آب تمرکز ویژه‌ای داشته است زیرا یکی از چالش‌های اصلی حوزه آب کشور، نبود مشارکت نظام‌مند بهره‌برداران در مدیریت منابع است آن‌هم در حالی که پیشینه تاریخی ایران، نظیر مدیریت قنات‌ها توسط میراب‌ها و همچنین قوانین بالادستی، بر ضرورت مشارکت مردم در تصمیم‌گیری‌های محلی تأکید دارد. علاوه بر این، واقعیت اقلیمی کشور نیز ایجاب می‌کند که مدیریت آب به صورت منطقه‌ای و محلی صورت پذیرد برای نمونه، در سال آبی اخیر (۱۴۰۵-۱۴۰۴) شاهد تفاوت فاحش در وضعیت بارش‌ها بوده‌ایم یعنی در حالی که در برخی مناطق غرب و جنوب کشور به دلیل بارش‌های بالا، سدها سرریز شدند، در ۱۲ استان دیگر از جمله خراسان رضوی، با کم‌بارشی شدید مواجه بودیم. از سویی میزان پرشدگی سدهای دوستی و طرق در شمال شرق کشور به ترتیب به ۲ و ۳ درصد است در حالی که سدهای ساخته شده روی کارون از وضعیت پرشدگی بیش از ۶۰ درصدی برخوردارند.

میانگین پرشدگی مخازن سدهای کشور حدود ۴۷ درصد است اما این شاخص در استان تهران به حدود ۲۳ درصد کاهش رسیده که وضعیت نگران‌کننده‌ای محسوب می‌شود. این تفاوت در سدهای تهران نیز مشهود است به طوری که سد لار با پنج درصد و ماملو با ۱۲ درصد در وضعیت نامطلوبی قرار دارند، در حالی که سد امیرکبیر دارای ۷۸ درصد پرشدگی است.

این آمار نشان‌دهنده تفاوت‌های اقلیمی و هیدرولیکی در مناطق مختلف است که امکان مدیریت یکپارچه و انتقال میان‌حوضه‌ای گسترده را محدود می‌کند. بنابراین، واقعیت‌های اقلیمی تأییدکننده این اصل است که هر منطقه باید متناسب با شرایط خود مدیریت شود.

پیشتر تلاش‌هایی برای تشکیل تعاونی‌های آبربران انجام گرفته بود اما بیشتر در امور توزیع نهادهای کشاورزی فعال بودند و در مدیریت منابع آب کارایی لازم را نداشتند به همین دلیل در برنامه هفتم مسئولیت استقرار مدیریت مشارکتی از وزارت جهاد کشاورزی به وزارت نیرو منتقل شد که در دولت چهاردهم اجرای آن کلید خورد و قرار است نظارت بر بهره‌برداری غیرمجاز و اجرای الگوی کشت بر عهده این تشکلهای باشد اما تعیین سقف برداشت برای جلوگیری از فرونشست زمین، پایش کیفیت آب شرب و حفاظت از محیط زیست همچنان در اختیار دولت بماند.

***آیا برای تحقق این مدل مدیریت مشارکتی، برای مردم و بهره‌برداران نیز برنامه‌های آموزشی در نظر گرفته شده است؟**

بله؛ نه‌تنها بهره‌برداران، بلکه خود شرکت‌های استانی حوزه آب نیز باید با مدیریت جدید منابع آبی آشنا شوند زیرا تاکنون روال بر این مبنا بوده که همه چیز در کنترل دولت باشد و در همه تصمیمات مداخله مستقیم داشته باشد که البته خروجی مطلوبی هم نداشت گاهی حتی موجب بروز خطاهایی در مدیریت دشت‌ها می‌شد اما در الگوهای نوین مدیریتی واگذاری بخشی از اختیارات به خود ذی‌نفعان، نتایج کارآمدتری به همراه دارد و می‌تواند بر نحوه برداشت و مدیریت منابع نظارت کنند هرچند همچنان وزارت نیرو نظارت حاکمیتی خود را خواهد داشت تا برداشت از منابع آبی در چارچوب تاب‌آوری زیست بوم‌ها در مناطق مختلف کشور باشد.

در این چارچوب اولویت نخست، آموزش کارشناسان شرکت‌های آب منطقه‌ای است تا نحوه تعامل با تشکلهای مردمی را فراگیرند؛ این آموزش‌ها شامل ابعاد مختلفی است که از آموزش‌های فنی برای تشخیص دقیق میزان

برداشت‌ها و شناسایی تخلفات احتمالی تا مهارت‌های فرهنگی و اجتماعی برای تعامل اخلاقی و قانونمند با کشاورزان، صنعتگران و شهروندان را در بر می‌گیرد. اگرچه در زمینه ترویج کشاورزی گام‌های خوبی برداشته شده است، اما پیچیدگی‌های فنی و حقوقی مدیریت منابع آب، مستلزم ارتقای مهارت‌ها در سطحی بسیار بالاتر است که آن را از برنامه ترویج کشاورزی متمایز می‌کند.

***آیا اجرای این طرح از امسال آغاز شده است؟**

بله در تمامی شرکت‌های آب منطقه‌ای کشور کار آغاز شده است؛ در مجموع ۶۰۹ دشت در کشور وجود دارد که از نظر منابع آبی یکسان نیستند بنابراین اجرای این طرح‌ها در برخی از این مناطق جدی‌تر در اولویت است زیرا حدود ۱۶ درصد از این دشت‌ها یعنی کمتر از ۱۰۰ دشت به دلیل حجم برداشت، اضافه برداشت‌های غیرمجاز، پایداری سرزمین و نرخ فرونشست در شرایط بحرانی قرار دارند و اولویت بالایی در مدیریت منابع آبی دارند. بنابراین در گام نخست، تمرکز وزارت نیرو بر همین ۱۰۰ دشت بحرانی است زیرا این مناطق به‌تنهایی حدود ۶۶ درصد از مجموع برداشت‌های کل کشور و بیش از ۷۰ درصد از حجم اضافه برداشت‌ها را به خود اختصاص داده‌اند.

***این دشت‌های بحرانی بیشتر در کدام استان‌ها واقع شده‌اند؟**

بیشتر در مناطقی هستند که گزارش‌های فرونشست زمین در آن‌ها نگران‌کننده است؛ استان‌هایی مانند اصفهان، فارس، کرمان، خراسان رضوی، همدان، کرمانشاه، یزد، قزوین و همچنین تهران و کرج. این استان‌ها که دارای آبخیزهای وسیع هستند، واقعاً شرایط مساعدی ندارند.

۴۲۷ دشت از مجموع ۶۰۹ دشت کشور، در زمره دشت‌های ممنوعه و ممنوعه بحرانی قرار دارند؛ یعنی بیش از دوسوم دشت‌های ما وضعیت پایداری ندارند. ما ناگزیر به تغییر پارادایم هستیم و نمی‌توانیم به شیوه‌ای که تاکنون آب را مدیریت کرده‌ایم، ادامه دهیم. پایداری و اصرار بر روش‌های شکست‌خورده گذشته، تنها شکست‌های تازهای را برای ما رقم می‌زند و اوضاع را وخیم‌تر می‌کند. اگر در این چند دهه گذشته نتوانستیم احیا و ترمیمی انجام دهیم، به این دلیل است که نباید بر شیوه‌های گذشته اصرار می‌کردیم.

با توجه به شرایط موجود در حکمرانی انرژی باید به ظرفیت‌های داخلی خودمان اتکا داشته باشیم، البته از برنامه و چارچوب‌های بین‌المللی در حوزه اصلاح الگوی مصرف و گاز، در زمینه ابزارشناسی، تنظیم مقررات و قیمت‌گذاری، استقبال می‌کنیم.

بنزین سوپر لیتری ۱۱۱ هزار تومان شد

در معاملات بورس انرژی هر لیتر بنزین ویژه (سوپر) با نرخ ۱۱۱ هزار تومان کشف قیمت شد. در معاملات رینگ داخلی تالار نفت، گاز و حامل‌های انرژی بورس انرژی ۲۴۰ هزار لیتر بنزین ویژه (سوپر) وارداتی از سوی یک شرکت پتروپالایش عرضه شد. قیمت پایه هر لیتر در این معامله ۱۱۱ هزار تومان تعیین شده بود و با همین قیمت به فروش رفت. در معاملات ابتدای تابستان امسال بورس انرژی هر لیتر بنزین ویژه حدود ۸۰ هزار تومان، اواسط تابستان حدود ۸۵ هزار تومان و انتهای تابستان حدود ۹۰ هزار تومان کشف قیمت شده بود.

مدیر برنامه‌ریزی تلفیقی شرکت پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی خبر داد:

ابلاغ سند راهبردی شرکت پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی

مدیر برنامه‌ریزی تلفیقی شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران اعلام کرد: سند راهبردی بازنگری‌شده این شرکت پس از تصویب در هیئت‌مدیره، به شرکت‌های تابعه و واحدهای ستادی ابلاغ و بر تدوین برنامه‌های اجرایی و شاخص‌های کلیدی عملکرد (KPI) تأکید شد.

سعید ملاح مروج با بیان اینکه سند راهبردی شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران «بازنگری‌شده در سال ۱۴۰۵» به‌عنوان مبنای عمل به شرکت‌های تابعه و واحدهای ستادی ابلاغ شد، گفت: بر اساس این ابلاغیه، همه شرکت‌های تابعه و مدیریتهای ستادی شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران موظف‌اند با مسئولیت خود، سند راهبردی واحد متبوع را متناسب و منطبق با سند راهبردی شرکت تدوین و تا پایان مهر امسال به مدیریت برنامه‌ریزی تلفیقی ارائه کنند.

وی با اشاره به اینکه استخراج اهداف و برنامه‌های مرتبط و تبیین برنامه‌های اجرایی منبعث از سند راهبردی ابلاغی، نخستین محور مورد تأکید است، تصریح کرد: واحدهای تابعه و ستادی باید شاخص‌های کلیدی عملکرد (KPI) و شاخص‌های سنجش‌پذیر لازم برای ارزیابی میزان تحقق اهداف و برنامه‌های تعیین‌شده را تعریف و تدوین کنند و میزان تحقق اهداف و برنامه‌ها، همراه با چالش‌ها و موانع محقق‌نشدن نیز در نشست‌های هیئت‌مدیره مورد بحث و بررسی قرار گیرند.

مدیر برنامه‌ریزی تلفیقی شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران یکی از محورهای مهم این سند راهبردی را مدیریت کارآمد سرمایه انسانی و استقرار مدیریت استعداد دانست و تأکید کرد: بر اساس مفاد ابلاغیه، مدیریت برنامه‌ریزی تلفیقی نیز موظف است گزارش عملکرد دوره‌ای را بر مبنای شاخص‌های کلیدی عملکرد و میزان تحقق اهداف و برنامه‌های اعلام‌شده تهیه و در نشست‌های هیئت‌مدیره ارائه کند.